

Veiledning Håndbok V129 Universell utforming av veger og gater

Veiledningen omfatter eksempler på hvordan man kan ta hensyn til ulike grupper av personer med funksjonsnedsettelse gjennom universell utforming som integrert del av planlegging, bygging og drift i veisystemet.

Veiledningen omfatter temaene:

- Universell utforming – utfordringer
- Universell utforming i planlegging, gjennomføring og styring
- Dimensjoneringsgrunnlag
- Drift og vedlikehold
- Veger og gater
- Holdeplasser og knutepunkter
- Informasjon i trafikksystemet
- Transportmiddel
- Automater og billettering

Oversikt over innhold i veiledningen

Veiledningen poengterer at brukere av offentlig transport er en heterogen gruppe, med ulike utfordringer i forhold til bruk av kollektivtransport. Dette må det tas hensyn til ved planlegging, bygging og drift.

Universell utforming er en strategi for design av transportsystemet som møter disse utfordringene som mange trafikanter møter. Som utgangspunkt vises det til tre målsettinger:

- 1) Transportsystemet skal være tilgjengelig for alle
- 2) Løsningen skal ikke virke stigmatiserende eller diskriminerende
- 3) Flest mulig av trafikantene skal kunne dra nytte av løsningene

Derfor bør universell utforming være et element i både overordnet planlegging og i detaljplanlegging. Det er også behov for økt brukermedvirkning.

Trafikantenes behov er organisert i bevegelse, orientering og miljø. Disse behovene må møtes med ulike former for tilrettelegging, f.eks. korte avstander, jevne og sklisikre overflater, hvilemuligheter osv. for bevegelseshemmede (kapittel 3).

Når det gjelder prinsippet om universell utforming i planlegging, gjennomføring og styring, viser veiledningens kapittel 4 til lovverket, som stiller krav om dette og om at planer skal sikre at flest mulig skal kunne benytte hovedløsningene.

Det er, også i de tilfeller universell utforming ikke er relevant i et prosjekt, viktig at det dokumenteres at universell utforming har vært vurdert, i henhold til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og plan- og bygningsloven. Generelt kan man referere til Miljøverndepartementets veiledning Universell utforming og planlegging etter plan- og bygningsloven (plandelen):

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/temaveileder-universell-utforming-og-pla/id557913/>.

For Statens vegvesens del gjelder dette for alle typer prosjekter, herunder i forbindelse med

- Prosjektbestilling
- Prosjektstyringsplan

- Kvalitetsplan

Kapittel 5 tar opp dimensjoneringsgrunnlaget for utforming av veier og gater for å sikre best mulig tilgang for de gruppene som har særlige utfordringer, som for eksempel ledelinjer for synshemmede.

Drift og vedlikehold i forhold til universell utforming er tatt opp i kapittel 6. Dette gjelder ikke minst vintervedlikehold og arbeider som midlertidig kan gi redusert fremkommelighet.

Kapittel 7 Veger og gater gir anbefalinger for gågater, fortau, gangfelt, fang- og sykkelvei, parkeringsplasser og rasteplasser samt toaletter, trapper, heiser og ramper.

Holdeplasser og knutepunkter behandles spesielt i kapittel 8. Også her gis detaljerte retningslinjer for bl.a. ledelinjer, dimensjoner og dekke. Fergeleier og taxiholdeplasser er en del av dette kapitlet.

Kapittel 9 tar opp informasjon i trafikksystemet – herunder informasjon før reisen begynner, underveis, skilting samt spesielle forhold mht. holdeplassinformasjon.

Transportmidler dekkes i kapittel 10, med anbefalinger for utforming av ulike transportmidler, med henvisning til relevant lovgivning.

Billettering og automater tas opp i kapittel 11, med ulike anbefalinger for bl.a. betjeningshøyder, skjuling av koder osv.

Veilederen illustreres med gode bilder av eksempler på tiltak i ulike land. Den har også en oversikt over litteratur som lover og rundskriv, men gir ikke henvisning til relevante standarder.

Reisekjeden.no er utviklet og oppdateres av

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET